

ΘΕΑΤΡΟ

Θέατρο Μουσούρη.
Θίασος Ένωμένων Καλλιτεχνών
Κ. ΚΟΤΖΙΑ: Το ξύπνημα

“Αν πάρει κανείς υπ’ όψη το μεγαλειώδες θέμα της Έθνικής μας Αντίστασης, που θίγει ο Κ. Κοτζιάς στο τετραπρόσωπο δράμα του, πρέπει να συμφωνήσει μαζί μας, πως το «Ξύπνημα» είναι ένα θεατρικό έργο σε μικρογραφία. “Όλα έχει είναι μικρά, περιορισμένα, κάποτε μάλιστα μέχρι του σημείου να νοιώθει ο θεατής τη στενοχώρια του ίδιου του συγγραφέα που δεν έχει τόπο να κινηθεί. Μή ζητάτε να βρείτε σ’ αυτό το δράμα την ιστορική ατμόσφαιρα ή το έθνικό χρώμα, σε ανώτερη και πιο γενική σημασία της λέξης. Μή ζητάτε να βρείτε εκεί μεγαλειώδεις δραματικές καταστάσεις, ψυχικές ή έρωτα εξωτερικές, μεγάλες χαρακτηρισ, που να δείχνονται σε μεγάλες δραματικές συγκρούσεις. Τόσο περισσότερο μη ζητάτε να βρείτε σ’ αυτό το έργο «κλειστή τη συνθετική προσπάθεια του συγγραφέα, που έχει για αποτέλεσμα τη γενίκευση. Καί ήταν το θέμα είναι τόσο μεγάλο που πρέπει να περιέχει μέσα του την έθνική ψυχή ενός ολόκληρου λαού, όπως λ. χ. αυτό της Έθνικής Αντίστασης, ίσως να είναι αδύνατο γιά ένα συγγραφέα να το ανακαλύψει, αν δεν κάνει προσφυγή στα σύμβολα. “Ο κ. Κοτζιάς εξετάζει αυτό το θέμα, μέσα από το πρίσμα της πολύ προσωπικής έσωτερικής σύγκρουσης ενός μικρού εργάτη, που βρίσκεται σ’ ένα αδιέξοδο, ανάμεσα στη μεγάλη απείτηση της ιστορικής στιγμής — να αντίστασει με το όπλο στα χέρια στον κατακτητή, ενώνοικας την προσπάθειά του με τις προσπάθειες των γύρω του συντρόφων και στην άρνηση του για την οικογένειά του, που είναι μέχρι της στιγμής το άνωτερο ιδανικό του.

Το δράμα του Χρίστου Ίωαννίδη, όπως το παρουσιάζει ο Κ. Κοτζιάς, είναι υπερβολικά προσωπικό και άσημαντο. “Ο πολύ διαπαχτικός χαρακτήρας του ήρωα και η κοινωστιακή γιά το θεατή έσωτερική ανάλυση που κάνει ο Χρίστος επάνω στον εαυτό του δεν γίνονται ποτέ πιστευτά, γιατί δεν ανταποκρίνονται στο γενικό χαρακτήρα του έλληνο λαού και ιδιαίτερα της εργατικής μας τάξης, όπως αυτός βρήκε την εκδήλω-

σή του άοριθώς στο ήρωικό κίνημα της Έθνικής μας Αντίστασης. “Σ’ αυτό το σημείο βρίσκεται άσχετώς ή άδυναμία αυτού του χαρακτήρα από τη συγγραφική άποψη. Η άδυναμία αυτή έδημιούργησε δραματικές δυσκολίες γιά τον έρωτητή αυτό του ρόλου — τον Τζόγια.

Το γεγονός πως ο χαρακτήρας του Χρίστου δεν είναι αντιπροσωπευτικός γιά τη νοοτροπία της έλληνοκής εργατικής τάξης άφαιρέσει από το έργο, σε σημαντικό βαθμό, το έλληνοκό έσωτερικό χρώμα και την έθνική ύπόστασή του, που σ’ αυτήν τόσο ταιριάζει η ήρωική πνοή. Την έλλειψη αυτής της ήρωικής πνοής δεν μπορεί δέβαινα να αναπληρώσει ένας τόσο μικρός έπεισοδικός ρόλος, σαν του Γεωργίου. “Αληθινός ήρωας είναι ο θεός του Χρίστου Παύλος, αλλά ο ήρωϊσμός του είναι άλλοτεία άτομικός, ανθρωπιστικής προέλευσης, δίχως καμιά ιδιαίτερη έθνική σφραγίδα. Οι υπόλοιποι τύποι είναι έλληνοκοί περισσότερο από την άποψη των έξωτερικών γνωρισμάτων και όχι μιάς ένιαίας έθνικής ψυχής.

“Όσοσο το έργο του Κοτζιά, ακόμα και σαν μικρογραφία θεατρικού έργου, έχει πολλές συγγραφικές άρετες που κάνουν το καινό να το παρακολουθεί με ενδιαφέρο. “Έχει καθαρές αρχιπλοκονικές γραμμές και το πολύτιμο εκείνο προτέρημα που λέγεται σαρμική οικονομία. Η υπόθεση εξελίσσεται άβιαστα και συνοδεύεται από έξυπνα ύπολογισμένους διαλόγους. Η χιονοριστική διάθεση, σε πολλά σημεία ζωντανίζει σιγάριστα το έργο. Γενικά, από την άποψη σαρμικής τέχνης, το δράμα του κ. Κοτζιά έχει όλα τα απαραίτητα στοιχεία, γιά να το χαρακτηρίσουμε σά μιά θετική ύπόθεση ενός καλού θεατρικού έργου. Έλασσε δέβαινα πως ο κ. Κοτζιάς θα πραγματοποιήσει αυτήν την ύπόθεση.

“Ο Γιαννίδης στάθηκε αληθινός δημιουργός στο ρόλο του θεού Παύλου που πεθαίνα σαν ήρωας, δίχως να υποβάλλεται και ο ίδιος πως είναι ήρωας. Το άπλο και το τόσο ζωντανό παίξιμό του δεν άφησε, είμαστε δέβαινα, ούτε μια ψυχή άσυγκίνητη. Η συγκίνηση που προκαλεί ο Γιαννίδης είναι φαιερνή και διδακτική, είναι αληθινό σάρτημα ψυχής που, άοριθώς, πρέπει να είναι το αποτέλεσμα κάθε αληθινής τέχνης.

“Αριστος επίσης ήταν ο Βεάσης στο ρόλο του κυρ-Στέλιου, του Γιωργίου. “Ο Βεάσης με το δημοοργικό του παίξιμο άναπέήρωσε, όσο του τό επέτρεψε ο περιορισμένος του ρόλος, την έλλειψη της ανώτερης ήρωϊκής πνοής στο έργο.

“Ο Τζόγιας, άσως είπαμε, βρήθηκε υποχρεωμένος να υπερνοήσει τις συγγραφικές άδυναμίες του ρόλου που του άπέθεσαν. Η προσπάθεια αυτή έδωσε κάποια υπερβολική γεωμικότητα στο παίξιμό του, που ήταν καλό και εύνοειδητο σε γενικές γραμμές.

Η Σαρρή, στο ρόλο της Καίνας, άδελφής του Χρίστου, ήταν δικτυχώς πολύ μονότονη. Δεν έλλοξε την άδικαιολόγητα σκληρή και άείγητη μάσια της από την πρώτη στιγμή μέχρι του τέλους της παράστασης, παρά το γεγονός πως ο ρόλος της περιείχε και λύπες, και χαρές, και έθουσιασμό και άλλα συναισθήματα. “Ήταν κοινωστιακή και θλιβερή.

Γενικά οι νέοι ήθοποιοί των Ένωμένων Καλλιτεχνών θα μπορού-

σαν να διδαχθούν πολλά από το παίξιμο τέτοιων ύπερχον ήθοποιών, όπως είναι ο Γιαννίδης ή ο Βεάσης. Μ’ αυτόν τον τρόπο, άσφαλώς θα έξουδετέρωναν τις συνείψεις της άνοητοιούς, καμιά φορά, επέμβασης του σκηνοθέτη.

Οι υπόλοιποι ήθοποιοί, όπως η Λωαννίδου, η Στεφανίδου, ο Μοριδής κ. ά. έπαιξαν καλά και εύνοειδητα τους μικρούς τους ρόλους.

Καλή είναι η σκηνογραφία του Στεφανέλη στην τελευταία πράξη, έμφ αντίππα στη σκηνογραφία της 1ης, της 2ης και της 3ης πράξης, που είναι η ίδια, θαράναι καταθλιπτικά το στοιχείο του γυμνού νατουραλισμού.

Α. ΑΛΦΟΥΖΟΥ